

LONDONSKA POLJA

MARTIN EJMIS

Preveo
Marko Mladenović

Laguna

Naslov originala

Martin Amis
LONDON FIELDS

Copyright © Martin Amis 1989

All rights reserved

Translation Copyright © 2008 za srpsko izdanje, LAGUNA

mom ocu

Napomena

Reč o naslovu. Nametnulo se nekoliko mogućnosti. Neko vreme igrao sam se *Putokazom vremena*. Potom sam pomislio kako bi čudesno upadljivo bilo da se roman zove *Milenijum* (rasprostranjeno uverenje: *sve* se trenutno zove *Milenijum*). Čak sam, kasno u noć, očijukao i sa *Smrću ljubavi*. Na kraju je najozbiljniji takmac bila *Žrtva*, naslov koliko zlokoban toliko i dopadljiv. A onda sam se pokolebao i pokleknuo pred naslovom *Londonska polja, ili Žrtva: konačna verzija...*

No kao što vidite, zadržao sam ironičnu veru u svog pripovedača, kome bi, bez sumnje, bilo drago da me podseti kako postoje dve vrste naslova – dva stupnja, dva poretka. Prva vrsta naslova imenuje nešto već dovršeno. Druga je prisutna sve vreme: živi i diše, ili to bar pokušava, na svakoj stranici. Svi moji predlozi (a stajali su me sna) pripadaju prvoj vrsti naslova. *Londonska polja* pripadaju drugoj. Zadržimo, stoga, *Londonska polja*. Ova knjiga zove se *Londonska polja. Londonska polja...*

M. E.
London

Ovo je istinita priča, ali ne mogu da poverujem da se zaista odvija.

Ujedno je i priča o ubistvu. Ne mogu da verujem koji sam srećnik.

I ljubavna priča (čini mi se), što je još čudnije, tako kasno u stoleću, proketo prekasno.

Ovo je priča o ubistvu. Još se nije odigralo. Ali hoće. (Bolje bi bilo!) Znam ubicu, znam žrtvu. Znam vreme, znam mesto. Znam motiv (*njen* motiv) i način. Znam ko će biti nasamarena budala – jadno jagnje – i znam da će takođe biti posve uništena. I mislim da ne bih mogao da ih zaustavim, čak ni kada bih to želeo. Devojka će umreti. To je oduvek htela. Ljudi se ne mogu zaustaviti – kada *krenu*, kada *krenu da stvaraju*.

Kakav dar! Načas prljam stranicu suzama zahvalnicama. Romanopiscima obično ne ide tako dobro, zar ne, kada se dogodi nešto istinito (nešto ujedinjeno, dramsko i s prilično dobrom prođom), a oni to prosto zapišu?

Moram ostati smiren. Ne zaboravite da je i moj boravak ovde ograničen. O, stvaralačkog li nemira! Neko mi golica srce mekim prstima. Smrt je ljudima često na pameti.

Pre tri dana (toliko?) doleteo sam noćnim letom iz Njujorka. Imao sam maltene ceo avion za sebe. Raširio sam se i kukavno i učestalo od stjuardesa tražio kodein i hladnu vodu. Ali noćni

let je učinio svoje. Uf. Bože, ličim na baskervilskog psa... Kada su me u 1.30 ujutro, po mom vremenu, drmusanjem preneli iz sna i pod nos mi gurnuli gnjecavu zemičku, premestio sam se na sedište do prozora i kroz svetlu izmaglicu posmatrao kako polja u punom svečanom poretku obrazuju pukove, tužne okruge, nalik vojsci veličine Engleske. Zatim sâm grad, London, zategnut i precizan poput paukove mreže. Imao sam ceo avion za sebe jer niko pri zdravom razumu ne želi da dođe u Evropu, ne trenutno, ne za sada. Svi hoće da idu u suprotnom pravcu, što je *Hitrou* potvrdio.

Zaudarao je na san. Somnopolis. Na san, besanu žuč i nemir, na osujećeno bekstvo. Jer svi smo usred noći pesnici ili odojčad, u borbi sa životom. Ne računajući mene, skoro da nije ni bilo prispeelih putnika. Čitavo aerodromsko poslovanje svodilo se na *Odlaske*. Dok sam stajao u nekom odeljenom hodniku i slušao snimljena uputstva, kroz slojeviti napad jutarnje kiše posmatrao sam parcele i piste: sve ajkule uspravnih peraja, psi lisice, gorostasne psine, velike bele – ubice. Ubice sve do jedne.

Što se stana tiče – pa, od njega mi zastaje dah. Doslovno. Čim uđem na vrata, počnem da se kikoćem. Mesto me oduševljava. Sve to za lični oglas u *Njujorškom književnom pregledu*? Nesumnjivo je izvukao deblji kraj. Da, pošteno sam i istinski zakinuo Marku Espriju. Koračam sobama i sa stidom pomišljam na svoju nakaznu gajbicu u Paklenoj kuhinji.* Na kraju krajeva, on je kolega pisac, i bio bih zadovoljniji barem približnom jednakošću, kada stroga već nije moguća. Razume se, čak i meni se čini da je nameštaj krajnje neukusan. Šta Mark Espri piše? Mjuzikle? Piše dražesne poruke. „Dragi Seme, dobro došao!“, počinje njegova.

Ni jedna jedina stvar u stanu ne zadovoljava se time da bude samo korisna ili prikladna. Četka za klozetsku šolju brkato je žezlo. Kuhinjske slavine vijugava nakaradna životinjska obličja. Ovde očigledno imamo nekoga ko jutarnju kafu greje na upalje-

* Menhetnski kraj, čuven po nemaštini i organizovanom kriminalu. (Prim. prev.)

nom prdežu čerkeskih plesačica.* Gospodin Espri je neženja: u to nema ni trunke sumnje. Na primer, na zidovima se nalazi pregršt potpisanih fotografija – manekenki, glumica. U tom pogledu, spavaća soba mu liči na neku rupu pod imenom *Kod dva lika iz Italije*. Ali ovaj lik je iz Londona. I nisu njegovi špageti to što one uzdižu. Izveštačena posveta i nakresan potpis: *samopovređivanje, odrađena do mekanog mesta, legendarno grlo*.

Povrh svega toga mogu da koristim i njegov auto – njegovo sredstvo za od „A“ do „B“ – koji me poslušno čeka kraj pločnika. U svojoj poruci, Mark Espri mi se u njegovo ime izvinjava, obaveštavajući me da poseduje i bolji, mnogo bolji, kraj svoje seoske vikendice, ili seoske kućice, ili na seoskom imanju. Juče sam se isteturao iz kuće da ga pogledam. Najsavremenijeg izgleda, auto stremi stanju kamenosive nevidljivosti. Čak mu je i to što sam ga posmatrao bilo mučno. Smatrao ga je neumesnim. Glavna obeležja uključuju tragove ulubljenja za zavaravanje pogleda, odstranjivu periku rde na haubi i samolepljive ogrebotine od ključeva po čitavoj karoseriji. Engleska strategija: predupređivanje zavisti. Za proteklih deset godina sve se promenilo, sve je ostalo isto. Aura londonskih pabova svakako je postala upadljivija: dim i građevinski pesak i prašina, zadah klozeta, ulice nalik kakvom groznom tepihu. Nema sumnje da ću, kada počnem da obilazim grad, naići na brojna iznenađenja, ali oduvek sam mislio da znam kuda Engleska ide. Na *Ameriku* je trebalo obratiti pažnju...

Ušao sam i obrnuo krug. Kažem *krug* kako bih lakše dočarao desetominutni nastup vrtočlavice koji me je strefio po povratku u stan. Bio sam potresen njegovom silinom. Nesvestica i jedna nova mučnina, moralna mučnina, iz stomaka, odakle sva moralnost potiče (kao kad se probudiš iz kakvog sramotnog sna i strepeći na šakama počneš da tražiš krv). Na suvozačevom sedištu, ispod otmene bele svilene krpe koja je nekada bila ešarpa, leži teška

* Čerkezi, kavkaski narod o čijim su neobično lepim ženama pisali Volter i Filding, a pevao Bajron. (Prim. prev.)

alatka za kola. Biće da se Mark Espri nečega boji. Biće da se boji londonske sirotinje.

Ovde sam tri dana i spreman sam – spreman da pišem. Čujem kako mi pucketaju prsti. Stvaran život teče takvom brzinom da više ne mogu da odlažem. Neverovatno je. Dvadeset godina sitničavog mučenja, dvadeset godina nepočinjanja – i najednom sam spreman. Pa, ovo je oduvek trebalo da bude godina čudnovatog ponašanja. Dozvolite mi da s dužnom skromnošću i obazrivošću kažem kako imam građu za istinski živahan trilerčić. Na neki način i originalan. Ne „ko je krivac“. Pre „šta je razlog“. Osećam se bolešljivo i zaneto. Osećam se bleštavozeleno. Mislim da sam pre kakav gadljivi monah koji beleži trenutke stvarnog života nego romanopisac. Tehnički gledano, takođe sam, pretpostavljam, i saučesnik, ali bestraga sa svim tim za sada. Danas sam se probudio i zapitao: ako je London paukova mreža, gde se onda ja uklapam? Možda sam muva. Muva sam.

Brzo! Uvek sam pretpostavljao da ću početi sa žrtvom, njom, Nikolom Siks. Ali ne, to ne bi bilo sasvim na mestu. Počnimo s negativcem. Da. S Kitom. Počnimo sa *ubicom*.

Prvo poglavlje

UBICA

KIT TALENT je bio loš tip. Kit Talent je bio veoma loš tip. Moglo bi se čak reći da je bio najgori. Ali ne *najgori*, ne najgori od najgorih ikada. Ima i gorih tipova. Gde? Tamo na vreloj svetlosti *Jeftinoće* na primer: bela potkošulja, ključevi od kola i pakovanje karlinga, gušanje na vratima, gruba pretnja i lakat u crni vrat ucveljene gospođe, zatim zarđala kola i plavuša na suvozačevom sedištu, i tutanj ka sledećoj šemi, ka bilo čemu, bilo čemu čega ponestane. Usta tih najgorih tipova – njihove oči! U tim očima sićušan smrknuti svemir. Ne. Kit nije bio *toliko* loš. Imao je on i iskupljujućih crta. Nije mrzeo iz unapred smišljenih razloga. Ako ništa drugo, bio je slobodouman kada je posredi rasa – i to nepromišljeno, bespomoćno. Donekle su ga omekšali prisni susreti sa ženama neobične boje puti. Kada se uzmu u obzir sve Fetnabe i Fatime koje je poznavao, sve Nkeče i Ikbale, Mičike i Bogoslave, Ramsarvate i Radžašvare – Kit je, u tom pogledu, bio svetski čovek. To su bile pukotine u njegovom kao ugalj crnom oklopu: bog ih sve blagoslovio.

Iako je voleo skoro sve ostalo u vezi sa sobom, Kit je mrzeo svoje iskupljujuće crte. S njegovog stanovišta, one su bile njegov jedini značajniji nedostatak – jedina tragična mana. Kada je kucnuo čas, u kancelariji kraj istovarnog prostora fabrike odmah s autoputa M4, nedaleko od Bristola, krupnog lica sabijenog u bockavi najlon,

dok mu je ona gorda žena drhteći vrtela glavom, a Čik Perčas i Din Plit obojica urlali *Ajde! Ajde!* (još je pamtio kako su im se ispod mrežastih čarapa krivila usta), Kit je nesumnjivo propustio priliku da ostvari svoj puni potencijal. Pokazao se nesposobnim da Azijku batinom obori na kolena i da nastavi da je batina dok čovek u uni-formi ne otvori sef. Zašto je podbacio? Zašto, Kite, zašto? Uistinu, nije se osećao ni najmanje dobro: pola noći u nekoj uličici u kolima punim krimosa koji podriguju i kojima bazde noge, bez doručka, bez pražnjenja creva, a uz to, kao šlag na tortu, na koju god stranu da se okrenuo video je zelenu travu, mlado drveće, zatalasane bre-žuljke. Osim toga, Čik Perčas je već bio osakatio drugog čuvara, a Din Plit uskoro preskočio pult i na ženu pravednički nasrnuo kundakom. Tako Kitova neodlučnost nije promenila ništa – sem njegovih izgleda za karijeru u oružanoj pljački. (Na vrhu je teško, a bogami i na dnu. Posle toga Kitov ugled nije vredeo ni prebijene pare.) Da je mogao to da uradi, uradio bi, rado. Prosto nije imao... prosto nije imao talenta.

Nakon toga, Kit je jednom za svagda okrenuo leđa oružanoj pljački. Prihvatio se reketiranja. U Londonu, uopšteno govoreći, reketiranje je značilo borbu za drogu. U delu zapadnog Londona koji je Kit nazivao domom, reketiranje je značilo borbu za drogu s crncima – a crncima borba ide bolje nego belcima, jer, između ostalog, u njoj učestvuju *svi* (nema civila). Reketiranje se zasniva na rastu nasilja i upravljanju rastom nasilja: uspeh postižu oni kojima pođe za rukom da izvedu eksponencijalni skok i nasiljem redovno *zaprepaste*. Posle nekoliko dobrih batina, i saznanja da počinje da mu se sviđa bolnička hrana, Kit je naposletku zaključio da nije skrojen za reketiranje. Za vreme jednog svog oporavka, kada je najveći deo vremena provodio u uličnim kafeima u Golborn roudu, Kita je zaokupljala izvesna zagonetka. Ta zagonetka bilo je sledeće: kako to da se crnci često mogu videti s belim devojkama (isključivo plavušama, isključivo, po svoj prilici zbog maksimalnog pojačavanja kontrasta), a nikad beli tipovi s crnkinjama? Tuku li crnci belce koji izlaze s crnkinjama? Ne, ili ne često: doduše, ne sme se biti upadljiv, i iz njegovog iskustva takve veze retko potraju. U čemu je onda štos? Sinulo mu je u blesku nadahnuća. Crnci tuku

crnkinje koje izlaze s belim tipovima! Naravno. Mnogo jednostavnije. Promislio je o toj mudrosti i izvukao pouku, pouku koju je, u srcu, već odavno bio shvatio. Ako hoćeš da budeš nasilan, drži se žena. Drži se slabih. Kit je digao ruke od reketiranja. Okrenuo je novi list. Pošto se odrekao nasilnog zločina, počeo je da napreduje, postojano se penjući ka samom vrhu svoje nove struke: nenasilnog zločina.

Kit je radio kao *prevarant*. Eno ga gde stoji na uličnom uglu, s trojicom ili četvoricom saradnika, trojicom ili četvoricom kolega *prevaranata*. Smeju se i kašlju (neprestano kašlju) i lepršaju rukama da bi se zagrejali – liče na neke užasne ptice... Povoljnih dana ustajao je rano i provodio puno radno vreme na poslu: izlazio u svet, u društvo, s namerom da ga prevari. Varao je svojom limuzinskom službom na aerodromima i železničkim stanicama, podvaljivao s lažnim parfemima i kolonjskim vodama na uličnim tezgama Oksford strita i Bišopsgejta (dve glavne linije bile su mu *Sablazan* i *Bruka*), muljario nepornografskom pornografijom u zadnjim prostorijama prodavnica u kratkoročnom zakupu, i vaćario ulične prolaznike gde god bi stigao pomoću prevrnute kartonske kutije ili gajbe za mleko i tri izvitoperene karte: pronađi damu! Neretko je u tim prilikama, a s vremena na vreme i u drugim, bilo teško razaznati granicu između nasilnog zločina i njegovog nenasilnog mlađeg brata. Kit je zarađivao tri puta više od premijera i nikada nije imao novca – svakodnevno je žestoko gubio u *Meki*, kladionici u Portobelo roudu. Nikada nije pobeđivao. Ponekad je o tome mozgao, svakog drugog četvrtka za vreme ručka, u kaputu od jag-nječeg krzna, glave nadvijene nad trkačkim listićem, dok je čekao u redu da primi socijalnu pomoć, a zatim sedao u kola i odlazio kod kladioničara u Portobelo roudu. Tako je, s godinama, Kitov život mogao da protekne. Nikada ne bi postao ubica, ne sam od sebe. Bila mu je potrebna njegova žrtva. Stranci, karirani Amerikanci i Japanci sočivastih lica i pakosnih pogleda, kruto nadvijeni nad kartonskom kutijom ili gajbom za mleko, nikada nisu pronalazili damu. Ali *Kit* jeste. Kit ju je pronašao.

Naravno, već je imao jednu – malu Ket, koja mu je nedavno bila podarila dete. Uopšteno gledano, Kit se trudnoći obradovao:

to je, voleo je da se šali, sasvim zgodan nov način da ženu smestiš u bolnicu. Odlučio je da se beba, kada stigne, zove Kit – Kit Mlađi. Ket je, začudo, imala i drugih predloga. No Kit je bio nepopustljiv, pokolebavši se samo jednom, kada je nakratko razmatrao zamisao da bebu nazove Klajv, po svom psu, krupnom, omatorelom i nepredvidljivom nemačkom ovčaru. Ponovo se predomislio: trebalo je da bude Kit, a zatim... Povijena u plavo, beba je stigla kući, s majkom. Kit im je lično pomogao da izađu iz bolničkih kola. Kad je Ket počela da pere posuđe, Kit je sedeo kraj ukradene grejalice i mrštio se novorođenčetu. S bebom nešto nije bilo u redu, nešto ozbiljno nije bilo u redu. Nevolja s bebom bila je u tome što je beba bila devojčica. Kit se zagledao duboko u sebe i pronašao novu snagu. – Kiteta – čula ga je Ket kako mrmlja, pre no što je kolenima dodirnula hladan linoleum. – Kitina, Kita, Kitinija.

– Ne, Kite – rekla je.

– Kitnaba – rekao je Kit, s izrazom sporog otkrića. – Nkiti.

– Kite, ne.

–... Zašto je tako žuta, jebote?

Posle nekoliko dana, kad god bi Ket bebu obazrivo oslovila s „Kim“, Kit je više ne bi opsovao ili pregrubo pribio uza zid. „Kim“ je, na kraju krajeva, bilo ime jednog Kitovog junaka, jednog Kito-vog boga. A Kit je te sedmice žestoko varao. Varao je koga stigne, činilo se, a posebno svoju ženu. I tako je ostalo Kim Talent – Kim Talent, mala Kim.

Čovek je imao ambicije. Sanjao je o tome da uspe, nije se samo zezao. Kit nije imao nameru, niti želju, da do kraja života bude *prevarant*. Taj posao je čak i njega bacao u očajanje. Uostalom, samo prevare nikada ne bi mogle da mu obezbede stvari koje želi, robu koju želi i usluge koje želi, sve dok niz unosnih pobeda kod kladioničara nastavi da mu izmiče. Osećao je da je Kitu Talentu namenjeno nešto naročito. Da budemo poštteni, treba reći da mu ubistvo nije bilo na pameti, ne još, sem možda kao kakva fantomska *potencija* koja prethodi svakoj namisli ili svakom postupku... Narav je sudbina. Kitu su često govorili – razne sudije, ljubavnice

i socijalni radnici – kako ima „lošu narav“, i on je tu činjenicu uvek otvoreno i usrdno priznavao. Ali znači li to i da mu je sudbina loša?... Budeći se rano, možda, dok se Ket nespretno izvlačila iz postelje da se pobrine za malu Kim, ili zaglavljen u jednoj od saobraćajnih gužvi koje mu rutinski krađu dan, Kit je u mašti težio jednoj drugačijoj viziji, viziji bogatstva, slave i nekakve blistave superzakonitosti – hromiranim žbicama moguće budućnosti u Svetskom prvenstvu u pikadu.

Celog života povremeni igrač pikada ili strelac, još od dana ćosave mete na kuhinjskim vratima, Kit se u poslednje vreme bio uozbiljio. Naravno, oduvek je bacao za svoj pab i pratio igru: gotovo da se mogla čuti pesma anđela kada bi, onih posebnih večeri (tri ili četiri puta nedeljno), Kit na naslon dvoseda poređao cigarete i pripremio se da na televiziji gleda pikado. Ali sada je imao planove s druge strane ekrana. Na sopstveno pažljivo skriveno iznenađenje, Kit se našao među prvih šesnaest na *Sperou mastersu*, godišnjem međupabovskom takmičenju za koje se nemarno prijavio nekoliko meseci ranije, na nagovor raznih prijatelja i obožavalaca. Na kraju tog puta ležala je suncem okupana mogućnost televizijskog finala, ček na pet hiljada funti, i doigravanje, takođe u televizijskom prenosu, s njegovim junakom i pikado uzorom, svetskim brojem jedan, Kimom Tvemlovim. A posle toga? Pa, posle toga, sve ostalo je televizija.

A televizija se bavila samo onim što Kit nema i bila prepuna ljudi koje Kit ne poznaje i nalik kojima nikada ne bi mogao da bude. Televizija je bila ogroman izlog, blago naelektrisan, uz koji je Kit pribijao nos. A sada je među vrpeljivim česticama prašine i nezamislivim nagradama primetio ulaz, ili putokaz, ili ruku koja ga poziva (i drži strelicu), i sve je govorilo – pikado. Profesionalno prvenstvo u pikadu. Svetsko prvenstvo u pikadu. Eno ga dole u svojoj garaži, gde sate provodi vežbajući, dok ga oči i dalje peku od neizrecive, dirljive lepote nove novcate mete, ukradene istog dana.

Očaravajući anahronizam. Kit je s nipodaštavanjem gledao na navike i običaje savremenih kriminalaca. Nije imao vremena za

teretanu, otmeni restoran, jedar bestseler, odmor u inostranstvu. Nikada nije vežbao (sem ako u vežbanje ne ubrajate obijanje, bežanje i dobijanje batina), nikada namerno popio čašu vina (osim kada mu je već uveliko bilo svejedno šta pije), nikada pročitao knjigu (ovde izostavljamo *Pikado: ovladajte disciplinom*), i nikada nije bio van Londona. Sem jednom. Kada je išao u Ameriku...

Tamo je putovao s jednim prijateljem, takođe mladim *prevarantom*, takođe igračem pikada, takođe po imenu Kit: Kit Dubl. Avion je bio prebukiran te su dva Kita sedela dvadeset redova jedan od drugog. Strah su obuzdavali besomučno se opijajući, ljubaznošću stjuardese i kese iz fri-šopa, i uzvikujući, otprilike svakih deset sekundi: – U zdravlje, Kite! – Možemo da pretpostavimo kako su se proveli njihovi saputnici, koji su za vreme sedmočasovnog leta zabeležili više od hiljadu takvih uzvika. Kada su se iskrcali u Njujorku, Kita Talenta su primili u javnu bolnicu na Long Ajlendu. Tri dana kasnije, kada se zateturio prema liftu da bi otišao po pljuge, sreo je Kita Dubla. – U zdravlje, Kite! – Ispostavilo se da obavezno zdravstveno osiguranje pokriva trovanje alkoholom, pa je svima bilo drago, a bilo im je još draže kada su se dva Kita oporavila na vreme da uhvate svoj povratni let. Kit Dubl je otišao u marketing i često se vraćao u Ameriku. Kit nije. On je i dalje varao na londonskim ulicama.

Ali svet ni povest ne mogu se preurediti tako da za Kita imaju smisla. U Plimutu, u Masačusetsu, nekada je na određenoj udaljenosti od morske obale ležala velika stena, navodno prvo parče Amerike na koje je kročila doseljenička noga. Identifikovan u osamnaestom veku, taj prvi uzorak američkih nekretnina morao je da bude premešten bliže obali, da bi se zadovoljila očekivanja o tome kako istorija treba da se odvija. Da biste zadovoljili Kita, da biste s Kitom išta postigli, morali biste da popravite celu planetu – da izvršite temeljnu promenu kulisa, kolosalna preuređenja u njegovoj glavi. I tada bi tabloidsko lice moralo da se izgužva i nabora.

Kit nije ličio na ubicu. Ličio je na psa kakvog ubice. (Ne želim da omalovažavam Kitovog psa Klajva, koji je u službu stupio dobro no pre zločina, i na koga Kit ni najmanje nije ličio.) Kit je ličio na

ubičinog psa, vernog zaštitnika rasporetelja ili grabljivca tela ili grobljansko prikradalo. Oči su mu imale čudan sjaj – na tren bi vas podsetile na zdravlje, prikriveno ili usnulo ili pak tajanstveno odsutno. Mada često zakrvavljene, delovale su prodorno. Zapravo, zračile su svetlošću. I taj jednosmerni sjaj nije bio nimalo prijatan ili ohrabrujući. Njegove oči bile su televizor. Sámó lice bilo je lavovsko, podbulo od žudnji i suvo poput mekog krzna. Kitova najveća dika – njegova kosa – bila je gusta i sjajna, ali uvek je delovalo kao da je nedavno oprana, polovično isprana, a zatim, i dalje klizava od jeftinog šampona, bez žurbe osušena u pabu krcatom sveta – na toplim isparenjima cirke i žučkastom dimu pljuga. Te oči, i njihova urbana surovost... Poput rastužujuće radosti dečje bolnice lišene sredstava (Dobro došli na odeljenje *Petar Pan*), ili krem rols-rojsa nekog krimosa, parkiranog u sumrak između stanice metroa i tezge s cvećem, oči Kita Talenta sijale su strahotama koje je radi novca činio. A ubistvom? Te oči – je li u njima bilo dovoljno krvi za *to*? Ne trenutno, ne još. Imao je talenta, negde, ali će mu biti potrebna žrtva da to iz njega izvuče. Uskoro će pronaći damu.

Ili će ona pronaći njega.

Čik Perčas. Čik. Krajnje neprikladno ime za tako proslavljenog grmalja i raspusnika. Deminutiv od Čarls. U Americi je Čak. U Engleskoj, očigledno, Čik. Kakvo ime. Kakva zemlja... Naravno, ove reči pišem u strahopoštovanjem ispunjenoj tišini koja je usledila nakon što sam završio prvo poglavlje. Još se ne usuđujem da ga pročitam. Pitam se hoću li se ikad usuditi.

Još mi nije sasvim jasno zašto, ali čini se da sam izabrao šaljiv i grofovski ton. Deluje zastarelo, izopačeno: kao Kit. No ne zaboravite: Kit je moderan, moderan, moderan. Bilo kako bilo, očekujem da se u ovome izveštim. A uskoro ću morati da se sretnem i sa žrtvom.

Bilo bi lepo raspredati o tome koliko prija, posle svih ovih godina, sest i zaista početi pisati fikciju. Ali ne pravimo se odveć važni. Ovo se zaista dešava.

Kako, na primer, znam da Kit radi kao *prevarant*? Zato što je mene pokušao da prevari, kada sam dolazio s aerodroma *Hitrou*. Stajao sam oko pola sata ispod znaka s natpisom *TAXI* kada je jedan tamnoplavi ševrolet „kavalir“ napravio svoj drugi krug i zaustavio se na stanici. Iz njega je izašao on.

– Taksi, gospodine? – upitao je uzevši mi torbu, rutinski, u skladu s profesionalnom praksom.

– To nije taksi.

Onda je rekao: – Nemaš frke. Ovde nećeš uhvatiti taksi, druškane. Nema teorije.

Upitao sam ga za cenu i on mi ju je rekao: vratoloman iznos.

– Limuzina, taj fazon – objasnio je.

– Nije ni limuzina. Samo običan auto.

– Platićeš koliko taksimetar otkuca, važi? – rekao je, ali ja sam već sedao na zadnje sedište i nekoliko trenutaka kasnije upao u san.

Probudio sam se nešto kasnije. Dolazili smo u Slau,* a na taksimetru je pisalo: £54,50.

– Slau!

Oprezno me je očima streljao iz retrovizora. – Čekaj malo, čekaj malo – počeo sam. Da kažem najpre nešto o svojoj bolesti, ili svom stanju. Nikad nisam bio hrabriji. Daje mi snagu; osećam to. Kao kad tražite prave reči i pronađete ih, pronađete moći. – Čuj. Dobro se snalazim ovde. Nisam došao da vidim *Herods* i *Bakingemsku* palatu i *Stratford* na *Avonu*. Ne kažem dvadeset funte i *Trafaldžar* skver i *Barnet*. Slau? *Molim* te. Ako je ovo otmica ili ubistvo, onda možemo da pričamo. Ako ne, vozi me u London za iznos koji smo dogovorili.

Bez žurbe je zaustavio kola. Bože, pomislio sam: ovo je zaista ubistvo. Okrenuo se i pokazao mi poverljiv kez.

– Radi se o tome – rekao je – radi se o tome da – dobro. Snimio sam da spavaš. Razmišljam: 'Zaspao je. Izgleda da mu treba da otkunta. Znam. Skoknuću do keve.' Ne obraćaj pažnju na ovo – rekao je, grubim trzajem glave otpisavši taksimetar, napravu neobičnog izgleda i po svoj prilici kućne izrade, na kojoj je sada pisalo: £63,80. – Je l' u redu, druškane? – Uperio je prst prema nizu grubo omalterisanih kuća s po jednim zajedničkim zidom – tada sam primetio da se nalazimo u nekakvom stambenom naselju, išaranom zelenilom i bez prodavnica. – Nešto je bolesna. Vraćam se za pet minuta. Važi?

– Šta je to? – upitao sam, misleći na zvuke koji su dopirali iz automobilskeg stereo-uređaja, tupo lupkanje za kojim je sledilo izvikivanje brojeva naspram divljačke pozadine od pogrda i vriske.

* Slau, gradić nekih 35 kilometara zapadno od centra Londona. (Prim. prev.)

– Pikado – odgovorio je, isključivši snimak. – Pozvô bi te da uđeš, ali – keva mi je stara. Evo. Pročitaj ovo.

Tako sam sedeo na zadnjem sedištu „kavalira“ dok je moj vozač išao da poseti mamu. Zapravo nije radio ništa ni nalik tome. U stvari je (kao što će kasnije ponosno otkriti) u dnevnoj sobi opaljivao skromno odevenu Analizu Ferniš dok je njen trenutni zaštitnik, koji radi noću, spavao svojim legendarno čvrstim snom u sobi na spratu.

Držao sam u rukama četvorostranu brošuru koju mi je ubica uvalio (iako naravno još nije bio ubica. Trebalo je da prevali određeni put). Na poleđini se nalazila fotografija u boji: kraljica na koju je nespretno nalepljena bočica parfema: „*Bruka – Ambrozio*“. Na naslovnoj strani bila je crno-bela fotografija mog vozača, s nepouzdanim osmehom na licu. „KIT TALENT“, pisalo je:

- Šoferske i kurirske usluge
- Sopstvena limuzina
- Savetnik za kazino
- Skupocena roba i roba koju kupuju poznati
- Časovi pikada
- Londonski zastupnik za *Ambrozio* iz Milana, parfemi i krzna

Sledile su dodatne informacije o parfemima *Sablazan* i *Bruka*, i sporednim linijama *Opsena*, *Maska*, *Dvoličnost* i *Žaoka*, a ispod, pod navodnicima, zajedno s adresom i brojem telefona: „Za miris šik, Kit je vaš lik“. Dve središnje strane brošure bile su prazne. Pre-savio sam je i sasvim nemarno stavio u srednji džep, ali odonda mi se pokazala od neprocenjive koristi.

Kriveći se pri hodu i dvaput nehatno namestivši kaiš, Kit je došao baštenskom stazom.

Kada se auto zaustavio i ja se ponovo probudio, na tandrkavom taksimetru je pisalo: £143,10. Kao iz drugog aviona, polako sam izašao iz kola koja su sada mirisala na san, na prikolicu, i isteglio se pred kućom – a kuća ogromna, kao starinska početna železnička stanica.

– Sjedinjene Države? Obožavam mesto – Kit je govorio. – Nju-jork? Obožavam ga. Medison skver. Park Central. Obožavam. – Zastao je trgnuvši se dok mi je iz prtljažnika vadio torbu. – Ovo je crkva... – rekao je, iščuđavajući se.

– Nekada je bila župski dvor ili nadarbina ili nešto slično. – Uperio sam prst prema ugraviranoj ploči visoko na pročelju. *Leta gospodnjeg 1876.*

– 1876! – rekao je. – Znači sve ovo pripadalo je nekom župniku.

Iz njegovog lica dalo se zaključiti da razmišlja o tragičnom opadanju potražnje za župnicima. Doduše, ljudi su i dalje želeli robu, robu za koju su župnici različitih vrsta posrednici. Ali nisu želeli župnike.

Nimalo se ne trudeći da ljubaznost prikrije lažnom skromnošću, Kit mi je kroz ograđeni vrt pred kućom poneo torbu i pričekao da uzmem ključeve od gospođe u prizemlju. E sad, u svakodnevnom životu brzina svetlosti ne sreće se često: samo kada blesne munja. Brzina zvuka je poznatija: onaj čovek sa čekićem u daljini. U svakom slučaju, supersoničan događaj uvek je iznenađan, i upravo smo od toga Kit i ja iznenađani ustuknuli: od nagomilanih frekvencija tri mlaznjaka koji su zaparali nebo iznad krovova. – Bože! – rekao je Kit. A zatim i ja. – O čemu se ovde radi? – upitao sam. Kit je slegnuo ramenima, ravnodušno i donekle nadmeno. – Zaogruto tajnom, taj fazon. Sve pod velom tajne i to.

Prošli smo kroz druga ulazna vrata i popeli se uz široke stepenice. Mislim da smo bili otprilike podjednako zadivljeni raskoši i doteranošću stana. Ovo je opasna gajba, moram da priznam. Čak bi i veliki Presli nakon dve-tri nedelje provedene ovde počeo da čezne za otmenošću i jednostavnošću *Grejslenda*. Kit je bistrim pogledom šacovao prostorije, u maniru nemilosrdnog ali stručnog pljačkaša. Drugi put tog jutra, nehajno sam razmotrio mogućnost da budem ubijen. Kit bi ispario deset minuta kasnije, s mojom putnom torbom preko ramena, kvrgavom od dodatne opreme. Umesto toga upitao me je čiji je stan i čime se vlasnik bavi.

Rekao sam mu. Delovao je sumnjičavo. To se prosto nije uklapalo. – Mahom za pozorište i televiziju – dodao sam. Sada je sve bilo jasno. – TV? – rekao je mirno. Iz nekog razloga rekao sam: – Ja takođe radim za televiziju.

Kit je klimnuo glavom, veoma prosvećeno. A donekle i ukroćeno. I moram da kažem da me je taj ukroćeni pogled dirnuo. Naravno (razmišljao je), svi ljudi s televizije međusobno se poznaju i lete od jednog velikog grada do drugog i pozajmljuju jedni drugima stanove. Zdrav razum. Da, iza celokupne površinske aktivnosti Kitovih očiju stvarala se slika nebeske elite koja poput satelitske televizije uzduž i popreko šrafira troposferu – iznad, iznad svega ostalog.

– E? Pa i ja bi' trebao uskoro da se pojavim na TV-u. Nadam se. Za mesec-dva. Pikado.

– Pikado?

– Pikado.

A onda je počelo. Ostao je tri i po sata. Ljudi su neverovatni. Ako im date vremena, ispričaće vam sve. A ja sam oduvek umeo da slušam. Oduvek sam za to imao dara. Zaista volim sve da čujem – ne znam zašto. Naravno, u toj fazi bio sam krajnje nezainteresovan. Nisam imao pojma šta se događa, šta mi tu pred nosom poprima oblik. Kroz petnaest minuta slušao sam, uz zapanjujuće pojedinosti, o Analizi – i Ikbali, i Triši, i Debi. Usputno je, ali bestidno, pomenuo ženu i kćerku. A potom sve ono o nasilnom zločinu i Čiku Perčasu. I o Njujorku. Istina, velikodušno sam ga pojio: pivom, u izobilju i poput bombi naslaganom na policama frižidera Marka Esprija. Na kraju mi je naplatio dvadeset pet funti za vožnju (posebna TV tarifa, valjda) i dao mi hemijsku olovku u obliku pikado strelice, kojom sada ispisujem ove reči. Takođe mi je rekao gde mogu da ga pronađem, svakodnevno u vreme ručka i svake večeri – u pabu pod imenom *Crni krst*, u Portobelo roudu.

Pronaći ću ga tamo, neminovno. A pronaći će ga i dama.

Kada je Kit otišao, odmah sam se bacio u komu. Ne kao da sam se bogzna koliko o tome pitao. Otvorio sam oči dvadeset dva sata kasnije da bi me pozdravio nemio i žalostan prizor: ja, u ogledalu na plafonu. Na uzglavlju se takođe nalazi ogledalo, i još jedno na naspramnom zidu. Odaja ogledala, pakao ogledala... Izgledao sam... nisam izgledao dobro. Delovalo je kao da preklinjem, da preklinjem sebe, samog sebe. Doktor Slizard kaže da imam još

oko tri meseca ovoga da preturim preko glave i da će se onda sve promeniti.

Onda sam ponovo na nogama: da, izveo sam nekoliko bojažljivih proboja. Prvo što sam na ulici zapazio (umalo sam u to i ugazio) bilo je nešto tipično englesko: mokra vekna belog hleba, nalik mozgu neke životinje drastično gluplje čak i od ovce. Za sada, doduše, ne deluje toliko loše koliko neki vole da pripovedaju. Makar je manje-više razumljivo. Deset godina me nema, i šta se događa? Deset godina „razmernog srozavanja“.

Ako je London pab a vi želite čitavu priču, kuda onda idete? Idete u londonski pab. I taj jedan bezazleni tren u *Crnom krstu* pokrenuo je čitavu priču. Kit je moj. Kit je viđen. A sada obrađujem našeg trećeg učesnika – budalu, jagnje – Gaja Klinča, koji, na moj užas, deluje kao istinski divno ljudsko biće. Otkrivam kako sam izuzetno nadaren za zadobijanje poverenja. Ali ništa od toga nikada ne bi započelo bez devojke. Bez devojke nisam imao ni trunčicu nade. Nikola Siks je bila otkrovenje, pravo pravcato *donnée*.* Ona je *savršena* za mene. A sada će preuzeti stvari u svoje ruke.

Englezi, bog ih blagoslovio, pričaju o vremenu. Ali to danas rade i svi ostali na planeti. Vreme je trenutno superatmosfersko i stoga, na neki način, supermeteorološko (može li se uopšte zvati *vremenom*?). Kažu da će do kraja leta biti nepromenljivo. Pozdravljam, uz jednu ogradu. Izabralo je pogrešnu godinu da se dogodi: godinu čudnovatog ponašanja. Posmatram ga. Vreme, ukoliko ga i dalje tako možemo zvati, često je prelepo, ali kao da me trenutno dovodi na ivicu hysterije, kao, uostalom, i sve ostalo.

* Nešto dato, početna zamisao iz koje pisac razvija ostatak dela. (Prim. prev.)